

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Шифр та назва спеціальності

263 – Цивільна безпека

Інститут

ННІ Механічної інженерії і транспорту

Освітня програма

Охорона праці

Кафедра

Безпеки праці та навколишнього середовища
(144)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Професійна підготовка, обов'язкова

Семестр

8

Мова викладання

Українська

Райко Валентина Федорівна

valentya.raiko@khpі.edu.ua

Кандидат технічних наук, професор кафедри безпеки праці та навколишнього середовища, професор

Досвід педагогічної роботи – 32 роки. Автор понад 240 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Основи професійної безпеки та здоров'я людини», «Безпека праці у професійній діяльності», «Безпечна експлуатація інженерних систем і споруд», «Експертиза з охорони праці», «Соціально-економічні основи з охорони праці», «Устаткування та проектування інженерних систем по забезпеченню професійної та промислової безпеки».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на формування знань щодо здатності вирішення проблем і завдань з соціально-економічних питань поліпшення умов праці, підвищення її безпеки, зниження виробничого

травматизму і захворюваності; набуття практичних вмінь і навичок по соціальній та економічній оцінці заходів та засобів охорони праці з урахуванням умов господарювання у ринковій економіці.

Мета та цілі дисципліни

В результаті вивчення дисципліни фахівець повинен знати нормативно-правову базу з охорони праці в Україні, порядок відшкодування збитку потерпілим внаслідок травм та професійних захворювань, надання пільг та компенсацій за працю у важких і шкідливих умовах, порядок і методи стимулювання та оцінки соціально-економічної ефективності заходів з охорони праці.

Формат занять

Лекції, практичні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль - екзамен.

Компетентності

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК-1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

СК-10. Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

СК-14. Готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації, дії небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

Результати навчання

РН-2. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН-3. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

РН-4. Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

РН-7. Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

РН-10. Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.

РН-13. Класифікувати речовини, матеріали, продукцію, процеси, послуги та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності.

РН-17. Оцінювати технічні показники та визначати стан аварійно-рятувальної техніки, засобів зв'язку, устаткування та обладнання.

РН-18. Демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

РН-19. Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.

РН-21. Організувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 60 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: Управління охороною праці, Правові основи працезохоронної політики та охорони праці, Організація контролю та експертиза об'єктів підвищеної небезпеки, Безпечна експлуатація інженерних систем і споруд.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в правових основах працезохоронної політики та охорони праці. Навчальні матеріали доступні студентам через OneNote Class Notebook.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Соціальне значення охорони праці.

Вступ. Зв'язок продуктивності праці з умовами і безпекою праці робітників.

Тема 2. Захист працівника та його прав на безпечну працю - ключова функція охорони праці

Основні принципи соціального забезпечення охорони праці. Основні законодавчі акти по охороні праці. Особливості загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності на сучасному етапі.

Тема 3. Соціальні категорії сучасного суспільства, їх зв'язок з працею та безпекою праці.

які спричинили втрату працездатності на сучасному етапі.

Тема 4. Проблеми демографії та роль охорони праці у її вирішенні.

Сучасні проблеми демографії. Роль організації охорони праці в збереженні трудових ресурсів.

Тема 5. Економічне значення та економічні проблеми охорони праці.

Шляхи вирішення проблем економічного характеру в зазначеній галузі. Економічна ефективність рофілактичних заходів в охороні праці.

Тема 6. Економічні методи управління охороною праці.

Види принципів аспектів застосування економічних методів. Оцінка затрат на охорону праці. Витрати, пов'язані з охороною праці. Визначення ефективності заходів і засобів профілактики виробничого травматизму і професійної захворюваності. Структура річної економії підприємства від поліпшення умов і безпеки праці

Тема 7. Стимулювання охорони праці та заохочення працівників до створення безпечних і здорових умов праці.

Закон України про стимулювання охорони праці. Перелік стимулюючих заходів. Внутрішньо-фірмове стимулювання. Методи стимулювання об'єкта дослідження вимогам охорони праці.

Теми практичних занять

Тема 1. Оцінка соціальної та економічної ефективності заходів щодо вдосконалення умов і охорони праці.

Тема 2. Визначення необхідних площ адміністративних та побутових приміщень при проєктуванні підприємств .

Тема 3. Організація та проведення медичних оглядів працівників певних категорій .

Тема 4. Оцінювання стану умов праці та визначення розміру компенсаційних доплат за умови праці .

Тема 5. Порядок оформлення Акта про прийняття-передачу виконаних робіт.

Тема 6. Визначення потреби у засобах захисту працівників від небезпечних та шкідливих виробничих факторів .

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату. Перелік тем рефератів обирається студентом самостійно і з запропонованого викладачем переліку тем, оформлюється у електронному вигляді.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (посібники, підручники, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Закон України про охорону праці від 21.11.2002 № 2694-ХІІ, стаття 21 Дата оновлення: 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
2. Практикум «Управління і соціально-економічні основи охорони праці» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр напрям підготовки 263 «Цивільна безпека»: навчальний посібник/ Райко В.Ф., Семенов Є. О. Янчик О. Г., Ільїнська О. І. – Харків: Планета – Принт, 2019. – 240 с
3. Основи професійної безпеки та здоров'я людини: Підручник / За 4ед.. 4ед.4. В. В. Березуцького. – Х.: ФОП Панов А.М., 2018. – 553 с
4. Закон України від 21.09.2022 року № 2620-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про загально-обов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
5. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навчальний посібник для студентів спеціальності – «Цивільна безпека», освітньої програми «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 412 с

Додаткова література

1. Мнухіна Н.О. Соціально-економічні основи охорони праці (Електронний ресурс) навч.-метод. посібник для студ. ЗДІА напряму 6.170202 «Охорона праці»/Н.О.Мнухіна; ЗДІА,2016. – 100 с.
2. Чабан В.Й., Засанська С.В. Соціально-економічні основи охорони праці навч. Посіб. / В. Й. Чабан, С. В. Засанська; за ред. В. Й. Чабана. – Рівне : НУВГП, 2012. – 224 с

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (10%) та поточного оцінювання (90%).

Екзамен: усна відповідь на питання.

Поточне оцінювання: 2 контрольні роботи (по 20%), оцінювання на практичних заняттях (всього 40%) та індивідуальне завдання у вигляді реферату (10%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2023

Завідувач кафедри
Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

30.08.2023

Гарант ОП
Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ

